

Protocol bij pesten
Groene Hart Scholen
2019-2020

Inhoudsopgave

Doel protocol bij pesten	3
Pesten en vormen van pesterijen	4
Verbaal pesten.....	4
Fysiek pesten	4
Pesten door intimidatie	4
Pesten door isolatie.....	4
Pesten online	4
Partijen bij het pestprobleem	5
De gepeste leerling	5
De pester	5
De ouders.....	5
De meelopers	5
De zwijgende middengroep.....	6
Mentor-/Coachrol: het creëren van een veilig klas- / schoolklimaat	7
Aanpak.....	8
Uitgangspunt	8
Methodes die kunnen worden aangeboden door opgeleide docenten.	9
No Blame	9
Meidenvenijn.....	9
Rots en Water.....	9
Herstelrecht.....	9
Adviezen aan ouders/verzorgers	10
Ouders/verzorgers van een gepeste kind.....	10
Ouders van de pester	10
Alle andere ouders	10

Doel protocol bij pesten

Met dit protocol wil het schoolteam van de Groene Hart scholen bereiken dat alle leerlingen zich in hun schooljaren veilig en erkend voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Pestgedrag komt helaas op elke school voor. Pestgedrag grijpt diep in op het leven van iedere betrokkene. Het leven van de slachtoffers wordt nog jarenlang negatief beïnvloed door hun pestverleden.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, hoopt het schoolteam een klimaat te creëren waarin iedereen de gelegenheid krijgt om met plezier naar school te gaan. In het protocol staan regels, afspraken en manieren hoe om te gaan met de betrokkenen bij pestgedrag. Zodra zich ongewenste situaties voordoen, kunnen leerlingen en volwassenen elkaar hierop aanspreken.

Pesten en vormen van pesterijen

Pesten is het regelmatig uitoefenen van psychische of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van, meestal, een klasgenoot die niet of onvoldoende in staat is zich te verdedigen.

Verbaal pesten

Noemen met een bijnaam/bijnamen, niet bij de eigen naam noemen, vernederen, belachelijk maken, beledigen, schelden tegen het slachtoffer.

Fysiek pesten

Trekken, duwen, schoppen, slaan, spugen, krabben, laten struikelen, haren trekken/knippen, spullen afpakken, stelen, vernietigen, beschadigen, kapotmaken van bezittingen, wapen gebruiken.

Pesten door intimidatie

Buiten school opwachten, achterna blijven lopen, doorgang versperren, naar het huis van het slachtoffer gaan, bedreigen, dwingen om geld of spullen af te geven, afdwingen om iets voor de pester te doen.

Pesten door isolatie

Voortdurend duidelijk maken dat het slachtoffer niet gewenst is, doodzwijgen, negeren, opsluiten, buitensluiten bij groepsactiviteiten.

Pesten online

Pesten online is pesten via het internet of via de telefoon. 20% van de leerlingen heeft te maken met deze vorm van pesten, ook wel cyberpesten genoemd. Omdat de pester en de gepeste elkaar niet zien, kan de pester anoniem blijven. Online pesten is minder zichtbaar voor ouders en het schoolteam, maar kan de leerling veel schade berokkenen. Enkele voorbeelden van cyberpesten zijn: schelden, bedreigen, roddelen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site, haatprofielen maken, wachtwoorden en credits stelen van computerspelletjes, virussen sturen, happy slapping (het op internet verspreiden van filmpjes van een slachtoffer die heftig geslagen wordt) en het versturen van een e-mail bom.

Partijen bij het pestprobleem

De gepeste leerling

Elke leerling loopt het risico gepest te worden, maar sommige leerlingen hebben een grotere kans gepest te worden dan andere. Uiterlijke kenmerken kunnen aanleiding zijn gepest te worden, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop die worden geuit. Veel leerlingen die gepest worden hebben een enigszins beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat mogelijk uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst wordt versterkt door het pestgedrag waardoor er een vicieuze cirkel ontstaat. Gepeste kunnen zich eenzaam voelen. Ze hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. En toch zal een gepeste leerling uit schaamte, angst of om een andere reden niet snel vertellen dat hij/zij wordt gepest.

Signalen die ouders/verzorgers of leden van het schoolteam kunnen waarnemen bij de gepeste leerling zijn;

- de leerling wil niet meer naar school of vertelt thuis niet meer over school
- de leerling neemt geen andere kinderen mee naar huis of wordt bij anderen niet gevraagd
- de schoolresultaten worden minder
- de leerling is regelmatig spullen kwijt of komt met kapotte spullen thuis
- de leerling ervaart lichamelijke klachten, zoals hoofd- /buikpijn of heeft blauwe plekken op ongewone plaatsen.
- de leerling wil niet meer deelnemen aan buitenschoolse activiteiten
- de leerling is thuis prikkelbaar, boos of verdrietig of heeft een ander slaapritme

De pester

Pestende leerlingen zijn vaak fysiek en/of verbaal de sterkste. Meisjes pesten in driekwart van de gevallen door middel van psychisch geweld (buitensluiten, roddelen) en voor de rest door middel van fysiek geweld. Bij jongens is het net andersom. Pesters kunnen het zich permitteren zich agressief op te stellen en reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Ze lijken populair te zijn in een klas, maar dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Echte pesters hebben ook weinig empathisch vermogen. Ook pesters hebben op de langere termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen van die macht. Pestgedrag kan verschillende oorzaken hebben, bijvoorbeeld:

- een problematische thuissituatie
- voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

De ouders

De ouders van de pester en van de gepeste leerling zullen altijd zoveel mogelijk actief betrokken worden bij het oplossen van het probleem.

De meelopers

Sommige leerlingen doen, uit angst of uit berekening, mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te raken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en op de populariteit van de pester mee willen liften.

De zwijgende middengroep

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester. Sommigen hebben niet in de gaten dat de gepeste eronder lijdt. Anderen houden enige afstand om er zelf niet in betrokken te worden. Om een einde te maken aan het gepest kan een actievere rol van deze grote groep of het duidelijke stelling nemen een enorme steun voor de gepeste betekenen.

Mentor-/Coachrol: het creëren van een veilig klas- / schoolklimaat

Aan de basis ligt het naleven en het handhaven van de schoolregels zoals die in de schoolgids vermeld staan. De mentor/coach speelt een belangrijke rol in het tot stand brengen van een veilig klassenklimaat vanaf de allereerste kennismaking. De mentor/coach wordt geacht aan het begin en regelmatig gedurende het schooljaar aandacht te besteden aan pestproblematiek. Ook spreekt de mentor/coach met de leerlingen en het docententeam af dat hij/zij ingelicht wordt wanneer er sprake is van pestgedrag en onderneemt actie.

Leidraad voor sturing binnen de school is:

- We blijven met iedere betrokkene in gesprek.
- Vormen van geweld en pesten zijn niet toegestaan.
- We hebben respect voor de ander, ongeacht verschil in uiterlijk, geloofsovertuiging of seksuele geaardheid.
- We houden rekening met elkaars grenzen en respecteren deze grenzen.
- We blijven van elkaars spullen af.
- Docenten en andere medewerkers van de school tonen positief voorbeeldgedrag en zijn mede verantwoordelijk voor een veilig schoolklimaat.
- Preventief anti-pest programma, bijvoorbeeld door interventies door Switch, theatergroep Zwerm, begeleidingslessen e.d.

Aanpak

Uitgangspunt

Het pesten is gemeld bij de mentor/coach. Deze begeleidt de gepeste leerling(en) en de pester(s). Wanneer er vastgesteld is dat een leerling gepest wordt door een andere leerling, is het plan van aanpak als volgt:

- Stap 1.* Mentor/coach gaat na of de gepeste leerling er samen met de pester uit kan komen. Mentor/coach maakt hiervan melding in Magister.
- Stap 2.* Mentor/coach gaat informeren of het pesten is gestopt. Zo niet, dan stap 3.
- Stap 3.* Mentor/coach brengt de partijen bij elkaar voor een gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en afspraken te maken. Eventueel kan hulp ingeroepen worden bij de counselors. Op de Praktijkschool kan de zorgcoördinator erbij gevraagd worden.
- Stap 4.* Mentor/coach overlegt met ouders (en leerling) bespreken wat eventueel een (extern) vervolgtraject kan zijn. Hierbij kan een leerlingcoördinator, counselor betrokken worden. Bij de Praktijkschool: bouw- en/of zorgcoördinator.

Wat te doen bij sexting of bedreiging online?

- Stap 1.* Mentor/coach krijgt melding van leerling over sexting of bedreiging online.
- Stap 2.* Mentor/coach neemt leerling mee naar counselor.
- Stap 3.* Zorg altijd dat het originele materiaal blijft bestaan, dus geen copy-page!
- Stap 4.* Counselor en leerling maken plan:
  - a. Ouders inlichten
  - b. Zedenpolitie informeren en advies vragen
  - c. Schoolagent informeren en advies vragen
- Stap 5.* Meestal wordt deze melding verder afgehandeld bij politie. Indien zedenpolitie niet snel kan/wil handelen: aandringen op actie!
- Stap 6.* Binnen de school geen ruchtbaarheid aan geven.

Methodes die kunnen worden aangeboden door opgeleide docenten.

Binnen het Groene Hart zijn er docenten opgeleid voor een aanpak van pestgedrag. Per vestiging kan de methodiek van aanpakken verschillen. De methodes die aangeboden kunnen worden, zijn per methode omschreven.

Na signalering en/of melding bij de mentor van aanhoudende pesterijen, richt de mentor zich tot één van deze docenten/trainers.

No Blame

De No Blame methode wordt soms beschouwd als een “softe” aanpak. Dat is een verkeerde indruk. Het is een krachtige aanpak om jonge mensen te stimuleren hun verantwoordelijkheid op zich te nemen voor gedrag dat goed en sociaal gericht is.

De No Blame trainer zal kansen om het pesten te stoppen bieden aan:

- de gepeste: In een gesprek (ev. met de mentor erbij) bied de trainer de gepeste leerling de gelegenheid om zijn/haar verhaal te laten doen. De trainer wil vooral te weten komen hoe het kind zich voelt.
- de pesters/daders en omstanders: Een groepje jongeren uit de klas wordt bij elkaar geroepen. De daders en ook omstanders. Niemand wordt ondervraagd, beschuldigd of gestraft, maar de groep als geheel wordt duidelijk gemaakt hoe ongelukkig het slachtoffer zich voelt. Vervolgens worden alle kinderen van de groep uitgenodigd iets te bedenken om de situatie te verbeteren. Op deze manier ontstaat opluchting bij de kinderen omdat ze niet beschuldigd of gestraft worden. Wanneer er een beroep gedaan wordt op hun vermogen iets te verbeteren, blijkt dat vrijwel ieder kind deze kans benut.

Mocht deze methode niet werken bij een pester/dader, dan kan er nader onderzoek nodig zijn naar de achtergrond en gedragingen van de pester/dader.

Meidenvenijn

Meidenvenijn is pestgedrag tussen meiden onderling. In tegenstelling tot jongens die meer fysiek agressief gedrag vertonen heerst onder meisjes rivaliteit die zich uit in: roddelen, negeren, valse blikken uitdelen, buitensluiten. Meidenintimidatie is subtiel, indirect en bijna onzichtbaar voor volwassenen. Vaak wordt dit bestempeld als 'typisch meidengedrag' dat er 'toch gewoon bij hoort'? Maar meidenintimidatie blijkt even schadelijk te zijn voor het schoolklimaat als andere vormen van pesten en agressie.

Doel is aanpak en preventie van pestgedrag onder meisjes van 9 tot 15 jaar. De meisjes leren hun eigen kwaliteiten en vervormingen hiervan onderkennen, negatief gedrag om te zetten in positief gedrag. Zij komen tot haalbare doelen en een plan van aanpak.

Rots en Water

Op een actieve en sportieve manier ervaart een groep jongeren wat Rots en Water voor hen betekent. Ieder mens heeft de eigenschappen van Rots en Water in zich. De eigenschappen van een rots zijn krachtig, doelgericht, onverzettelijk en opkomen voor jezelf. Water heeft eigenschappen als vriendschappelijkheid, communicatie, luisterend en flexibel.

Tijdens de training wordt duidelijk wanneer en in welke situatie deze eigenschappen het beste toegepast kunnen worden. De training wordt in een vrije ruimte zoals de gymzaal bijvoorbeeld gegeven.

Herstelrecht

Herstelrecht is een pedagogisch model dat niet is gericht op straffen, maar op herstellen van schade door samen te werken, naar elkaar te luisteren en te leren van fouten en conflicten. Samen werken aan constructieve oplossingen bij conflicten maakt de schoolgemeenschap sterker en veiliger.

Adviezen aan ouders/verzorgers

Als ouder/verzorger kunt u zich altijd voor adviezen richten tot de mentor van uw kind. Mocht u informatie willen raadplegen is de internetsite www.pestweb.nl een zeer goede informatiebron. Hier kunt u bovendien informatie vinden over cyberpesten en strafbare feiten

Ouders/verzorgers van een gepeste kind

- Houd de communicatie met uw zoon/dochter open, blijf in gesprek.
- Als pesten niet op school, maar buiten school gebeurt, neemt u dan contact op met de mentor of de unitleider van de afdeling om het probleem bespreekbaar te maken. De mentor zal u kind op school in de gaten houden. De mentor en/of unitleider kan u ook adviseren voor vervolg stappen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken.
- Door positieve stimulering van en zogenaamde schouderklopjes voor de gepeste leerling (zoon/dochter) kan het zelfrespect weer terugkomen of vergroot worden.
- Steun uw zoon/dochter in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van de pester

- Neem het probleem van uw zoon/dochter serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw zoon/dochter gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw zoon/dochter.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw zoon/dochter duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw zoon/dochter om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw zoon/dochter bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw zoon/dochter voor anderen op te komen.
- Leer uw zoon/dochter voor zichzelf op te komen en assertief om te gaan met grensoverschrijdend gedrag van anderen via internet.
- Bekijk samen met uw zoon/dochter het profiel op internet en geef aan wat u als gepast en ongepast gedrag op chatsites beschouwt. Leg uit wat de gevolgen kunnen zijn van ongepaste opmerkingen/foto's voor uw kind.